

Bilgi Teknolojileri Alanında Mesleki Uygunluk ve Yeterlilik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilgi Teknolojileri Alanında Mesleki Uygunluk ve Yeterlilik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17638>

Özet

Bilgi Teknolojileri Alanında Mesleki Uygunluk ve Yeterlilik Ölçeği, bireylerin Bilgi Teknolojileri (BT) sektöründeki mesleklere olan yatkınlıkları, yeterlilik düzeylerini ve potansiyel başarıları değerlendirme amacıyla geliştirilmiş **psikometrik** bir araçtır. Ölçek, Kemal Şahin tarafından 2018 yılında doktora tezi kapsamında geliştirilmiş olup, BT alanında kariyer planlayan veya çalışan kişilerin psikososyal ve mesleki özelliklerini ölçmeyi hedeflemektedir. Bu ölçek, özellikle uygun personel seçimi ve kariyer danışmanlık süreçlerinde kullanılması için tasarlanmıştır.

Ölçeğin geliştirme süreci, kapsamlı bir literatür taraması ve psikometrik analizleri içermektedir. Elde edilen veriler, ölçeğin yapısal geçerliliğinin yüksek olduğunu ve önerilen faktör modelinin örneklem verileriyle uyumlu olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Mesleki Uygunluk, Yeterlilik, Bilgi Teknolojileri, Kariyer Danışmanlık, Psikometrik Ölçek, Doğrulama Faktör Analizi.

Yazarlar

Kemal Şahin

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, bireylerin Bilgi Teknolojileri (BT) alanında başarıları için gerekli olan **mesleki uygunluk** ve **yeterlilik** düzeylerini bilimsel yöntemlerle ölçmektir. BT sektöründeki rollerin spesifik gerekliliklerini dikkate alarak, ölçek, teknik becerilerin ötesinde, bu alanda başarıları olmayı sağlayacak kişilik özelliklerini ve mesleki tutumları da değerlendirmeyi amaçlar.

Ölçek, eğitim kurumlarına ve insan kaynakları departmanlarına, adayların BT mesleklerine olan doğal eğilimlerini ve mevcut yeterliliklerini objektif bir şekilde belirleme imkanı sunarak, kaynakların daha verimli kullanılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Ölçülen Yapı

Ölçek, çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, BT alanında başarı için kritik olan hem bilişsel hem de duygusal/sosyal yeterlilik bileşenlerini kapsamaktadır. Örnek maddelerden anlaşılacağı üzere, ölçek sadece teknik yeterliliği değil; aynı zamanda **sosyal yeterlilik**, duygusal denge ve kişilerarası iletişim becerileri gibi mesleki ortamlarda aranan temel kişilik özelliklerini de ölçmektedir.

Ölçülen yapı, bir BT uzmanının problem çözme yeteneği, takım çalışmasına yatkınlığı ve sürekli değişen teknolojik ortama adaptasyon kapasitesi gibi temel alanlar içeren bir dizi alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar, bireyin mesleki başarı potansiyelini kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin yapısal geçerliliğini test etmek amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** kullanılmıştır. DFA sonuçlarına göre, hesaplanan uyum indeksi olan χ^2/sd oranı 3,78 olarak tespit edilmiştir.

Bu değer (3,78), sosyal bilimler alanında kabul edilen ideal aralıklar içerisinde yer almakta olup, önerilen faktör modelinin toplanan verilerle yüksek düzeyde uyumlu olduğunu ve ölçeğin teorik olarak varsayılan yapıya başarıyla ölçtüğünü kanıtlamaktadır. Bu bulgu, ölçeğin **yapı geçerliliği** açısından güçlü kanıtlar sunduğunu göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığı ve güvenilirliğini değerlendirmek için madde analizleri yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, düzeltilmiş **madde toplam puan korelasyonu** değerleri 0.30 ile 0.74 arasında değişkenlik göstermiştir. Bu korelasyon değerlerinin kabul edilebilir eşiklerin üzerinde olması, maddelerin ölçeğin bütünüyle tutarlı olduğunu işaret etmektedir.

Genel güvenilirlik katsayısı (muhtemelen Cronbach Alfa veya benzeri bir güvenilirlik ölçümü) değerlerinin 0.61 ile 0.79 aralığında deşitiği görülmüştür. Bu aralık, geliştirme aşamasındaki bir **psikometrik** araç için yeterli düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin faktör yapısını doğrulamak amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** kullanılmıştır. DFA, ölçek maddelerinin önceden belirlenmiş teorik alt boyutlara ne kadar iyi uyduğunu test etmiştir. Analiz sonucunda elde edilen χ^2/sd oranı (3.78), modelin iyi bir uyum sergilediğini ve ölçeğin yapısal bütünlüğünün sağlam olduğunu göstermiştir.

Bu sonuçlar, ölçeğin **çok boyutlu yapı** ampirik verilerle desteklendiğini ve BT alanındaki mesleki uygunluk ve yeterliliğin ölçülmesinde teorik modeli başarıyla bir şekilde temsil ettiğini kanıtlamaktadır.

Ölçek Yapısı

Test Çeşidi: Geliştirme (Yeni bir ölçek geliştirilmiştir).

Format: Öz bildirim (Self-report) ölçeği.

Kullanılabilir Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Bilgi Teknolojileri alanında eğitim gören öğrenciler, çalışanlar veya kariyer hedefleyen bireyler.

Yaş Grubu: Yetkinler ve yükseköğretim seviyesindeki bireyler.

Popülasyon Detayları: Özgün çalışma, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülen bir doktora tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Maddeler 5'li Likert Ölçeği üzerinden derecelendirilmiştir (A:1 - B:2 - C:3 - D:4 - E:5).

Anahtar Kelimeler

Mesleki Yeterlilik, DFA, Psikometri, Seçimi, Kariyer Gelişimi, Madde Analizi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Veri mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: posta@kemalsahin.com

Yazın Adresi: İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Çalışmanın yapıldığı kurum).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, Kemal Şahin tarafından 2018 yılında doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri ve ücretlendirme bilgileri için doğrudan sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Testin geliştirilmesine dair orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: bilgi-teknolojileri-alaninda-mesleki-uygunluk-ve-yeterlilik-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Şahin, K. (2018). *Bilgi teknolojileri alanında mesleki uygunluk ve yeterlilik ölçeklerinin ve yazılımın geliştirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Bilgi Teknolojileri Alanında Mesleki Uygunluk ve Yeterlilik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Arkadaş ortamında aranan kişiyim.

Ruh halim sürekli değişir.

Konuacak çok az şeyim vardır.

İnsanlar için vakit ayırmam.

ARABPSYCHOLOGY.COM